

Ny norsk rødliste for arter

Den 24. november 2021 ble den nye norske rødlista for arter (2021) lansert. Den erstatter rødlista fra 2015. Den nye rødlista bygger på et solid faglig arbeid av 95 eksperter og 27 vitenskapelige institusjoner og firma. Eksempler på arter som er nye på lista, er tjeld, villaks og rødsildre.

Norsk rødliste for arter 2021 er en oversikt over arter som har en risiko for å dø ut fra Norge. Lista er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fageksperter. Av 23 406 vurderte arter, er nå 4957 arter på rødlista eller 27 %. Dette utgjør ca. 10 % av alle kjente arter i Norge. Av disse, er 2752 arter (12 %) trua og fordeles i kategoriene sårbar (VU), sterkt trua (EN) og kritisk trua (CR).

Hva betyr kategoriene?

Kategoriene viser reduksjon i populasjonsstørrelse, og sier noe om prosentvis nedgang de siste 3 generasjonene for den enkelte art. Nær truet (NT) betyr at artens bestand i Norge, de siste 3 generasjonene, har 15 % nedgang eller mer, sårbar (VU) 30 % eller mer, sterkt trua (EN) 50 % eller mer og kritisk trua (CR) har 80 % nedgang eller mer.

Arter som er nye på rødlista

Det er 333 arter som har kommet inn på rødlista. Eksempel på dette er vill-laksen (norsk atlantisk laks (NT)). Når det gjelder plantene har blant annet rødsildre (NT), reinrose (NT), knerot (NT) og kantlyng (VU) blitt rødlistet. Også flere av våre kjente fuglearter har blitt sjeldnere, deriblant tjelden (NT), gråmåke (VU), grønnfink (NT), granmeis (NT), båndkorsnebb (VU) storskarv (NT) og småspove (NT)

Arter med lavere rødlistestatus

Det er 309 arter som har gått ut av rødlista, deriblant fjell- og liryte, oter og bakkesøte, der bestandene har stabilisert seg. Lappugle (VU) har gått fra sterkt truet til sårbar, på grunn av innvandring fra nabolandene, og har blitt mindre truet. Sanglerke (NT) og teist (NT) har også gått fra sårbar til nær truet, og alke (VU) fra sterkt truet til sårbar. Noen av artene har altså hatt ei god bestandsutvikling.

Arter med høyere rødlistekategori

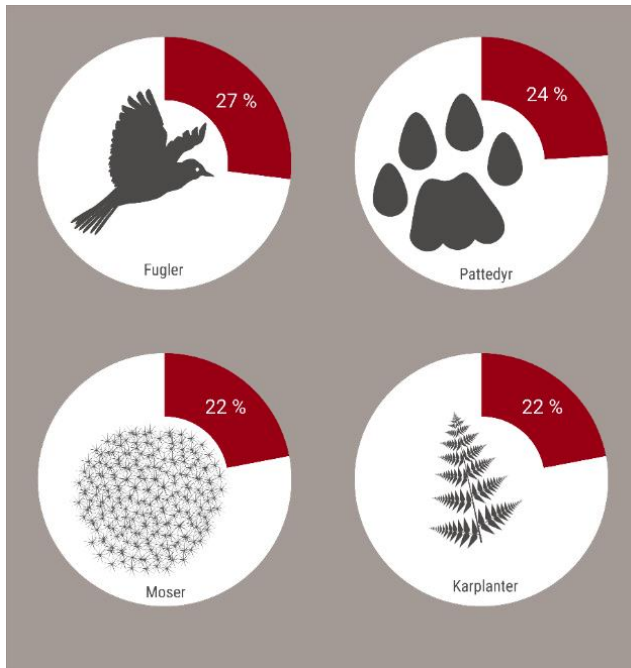
For Troms og Finnmark er det nå 496 arter som er trua. Av disse er 376 i Finnmark og 341 i Troms. I tillegg til de trua artene kommer de andre rødlisteartene. Dette er arter som er nær truet (NT), regionalt utdødd (RE) eller de er så sjeldne at en mangler datagrunnlag for kunne vurdere dem (DD). Det er 700 arter som allerede var på rødlista i 2015, men som nå har fått en høyere rødlistekategori. Dette er for eksempel vipe (EN), jaktfalk (VU), hønsenhauk (VU), fiskemåke (VU), sandsvale (VU), lunde (EN) og den freda orkidéen marisko (VU). Marisko er nå vurdert som sårbar, mot nær truet i 2015. Den rammes av arealinngrep som nedbygging, skogsdrift, tekniske inngrep og florakriminalitet, men gjengroing ser også ut til å være årsak til tilbakegangen av tidligere kjente lokaliteter. Tilbakegangen er vurdert til 34 % de siste 60 årene.

Tabell 1: Eksempler fra vårt fylke fra rødlista for arter 2021, sammenlignet med rødlista i 2015.

Artsgrupper	Ute av lista (nedgradert)	Inn på lista (oppgradert)	Lavere kategori (nedgradert)	Høyere kategori (oppgradert)	Prioriterte arter
Fugler	Fjellrype (LC) Lirype (LC)	Tjeld (NT) Gråmåke (VU) Småspove (NT) Granmeis (NT) Grønnfink (NT) Storskarv (NT) Båndkorsnebb (VU)	Lappugle (VU) Sanglerke (NT) Teist (NT) Alke (VU)	Hønsehauk (VU) Jaktfalk (VU) Vipe (EN) Fiskemåke (VU) Sandsvale (VU) Lunde (EN)	Svarthalespove (CR) Dverggås (CR)
Pattedyr	Oter (LC)	Storkobbe (NT) Havert (VU) Nordflaggermus (VU)	Fjellrev (EN)		Fjellrev (EN)
Moser		Labbmose (NT) Gull-lemenmose (NT)		Blodvrangmose (VU)	
Karplanter	Bakkesøte (LC)	Østersurt (NT) Rødsildre (NT) Reinrose (NT) Kantlyng (VU) Moselyng (NT) Knerot (NT) Silkenellik (NT) Fjellpryd (NT) Fjellnøkleblom (NT)	Hengegras (EN)	Marisko (VU) Pomorstjerneblom (CR) Hengepiggefrø (VU) Dvergsyre (VU) Hvitkurle (VU)	Svartkurle (EN)
Fisk		Laks (NT)	Pigghå (VU)	Ål (EN) Polartorsk (EN) Stillehavssild (EN)	
Insekter		Polarhumle (NT)	Bjørkespinner (NT)	Polarsmalmott (VU) Polarprydvikler (VU)	Elvesandjeger (EN)
Lav				Fingerlav (EN) Finnmarkslav (EN)	Elfenbenslav (EN)

Hvilke artsgrupper trues?

Størst andel truede arter finnes i artsgruppene fugler, pattedyr, moser og karplanter (fig. 1).

Figur 1: Størst andel truede arter finnes i kategoriene fugler, pattedyr, moser og karplanter (Artsdatabanken).

Andre funn fra fagekspertenes arbeid med rødlista

Arealendringer påvirker 9 av 10 truede arter (utbygging, skogbruk og opphørt beite/slått). Forurensing, klimaendringer, fremmede arter og høsting, er andre viktige faktorer som påvirker våre arter i negativ retning. Skog er et viktig habitat for svært mange av våre arter, og det er antatt at 48 % av de trua artene lever i skog, mens om lag 29 % i semi-naturlige eller kulturbetinga habitater. På grunn av klimaendringene vurderes nå mange fjell- og snøleiearter som truet.

Den første rødlista kom i 2006, og det er gjennom dette arbeidet med rødlistene beskrevet ca. 3700 nye arter for Norge. Av disse er ¼ nye for vitenskapen. Vi vet nå at det finnes 48 891 arter i Norge. Estimerte ukjente arter er om lag 25 000, noe som tilsier totalt ca. 72 000 arter.

Grunnlag for naturforvaltningen

Fortsatt er arealinngrep den største trusselen for de trua artene. Naturforvaltning som sikrer bevaring av biologisk mangfold, vil styrke en bærekraftig forvaltning. Lokal forvaltning er et prinsipp. I dette er kunnskapsgrunnlaget og kartlegging av arter og naturtyper viktig. Rødlistene for [arter \(2021\)](#) og [naturtyper \(2018\)](#) legger et svært viktig grunnlag i denne sammenhengen, og benyttes i areal- og ressursforvaltning som plansaker, jordbruks- og skogbrukstiltak og andre saker som berører naturmangfoldet.

Dersom du ønsker å søke i [norsk rødliste for arter \(2021\)](#) kan du følge lenken. I [Naturbasen](#) eller [Artskart](#) kan du finne ut hvilke arter som er på rødlista der du bor. Er du god på kartlegging av arter, kan du selv legge dem inn på [Artsobservasjoner.no](#).

Denne artikkelen er et utdrag av [lanseringskonferansen 2021](#).